

Maturitná otázka č. 20

## **Druhá svetová vojna**

**1.september 1939 - 2.september 1945**  
(priebeh a analýza udalostí v 2. svetovej vojne)

### **1. Fašistické vojnové výpravy v kapitalistickej Európe a upevňovanie sovietskej obrany na západe**

- 1.1 Útok na Poľsko
- 1.2 Fínsko-sovietska vojna
- 1.3 Nemecká výprava do severnej a západnej Európy
- 1.4 Pakt troch veľmocí

### **2. Prepadnutie ZSSR a vznik protifašistickej koalície**

- 2.1 Prepadnutie ZSSR
- 2.2 Vznik protihitlerovskej koalície
- 2.3 Bitka o Moskvu
- 2.4 Vstup Japonska a Spojených štátov amerických do vojny

### **3. Prelom v priebehu 2. svetovej vojny**

- 3.1 Nemecká ofenzíva v lete 1942
- 3.2 Stalingrad, Kursk
- 3.3 Vylodenie v Taliansku
- 3.4 Teheránska konferencia

### **4. Porážka nemeckých fašistov a japonských imperialistov**

- 4.1 Oslobodzovanie územia ZSSR
- 4.2 Krymská konferencia
- 4.3 Porážka nacistického Nemecka
- 4.4 Postupimská konferencia

### **5. Norimberské procesy**

## 1. Fašistické vojnové výpravy v kapitalistickej Európe a upevňovanie sovietskej obrany na západe

### 1.1 Útok na Poľsko

Po pripojení Rakúska (marec 1938) a rozbití Československa (september 1938-marec 1939) pokračuje Nemecko v prípravách na vojnu. Do kompletnosti jeho „Veľkonemeckej ríše“ chýbali ešte oblasti, ktoré boli versailskou mierovou zmluvou pripojené k Poľsku. Hitler sa chcel vyhnúť konfliktu so Sovietskym zväzom, preto navrhol Stalinovi pakt o neútočení, ktorý mal zachovávať neutralitu v prípade útoku zo strany tretej krajiny a riešiť sporné otázky pokojným spôsobom. Pakt podpísali ministri zahraničia J. Ribbentrop a V. M. Molotov 23. augusta 1939. Voči Poľsku mali záväzky Anglicko i Francúzsko. Aby im dal zámienku zamiešať sa do konfliktu, poveril Hitler SS a R. Heydricha, aby zinscenovali provokáciu - prepadnutie nemeckej vysielačky v Gliwici Poliakmi. Hneď na to, 1. septembra 1939, vtrhli nemecké vojská do Poľska a začala sa 2.svetová vojna. Anglicko a Francúzsko, ktoré mali pomôcť Poľsku, vyhlásili 3. septembra 1939 vojnu Nemecku. Poľsku však nepomohli. 17. septembra vtrhla do Poľska aj Červená armáda a obsadila jeho východné oblasti a 29. septembra kapitulovala pred Nemcami Varšava. Poľsko bolo rozdelené na 2 časti: západná časť bola pripojená priamo k Nemecku a stredná časť bola vyhlásená za územie tzv. Generálneho gouvernementu, kde rozhodovali nacistické vládne orgány a stala sa teda nemeckou kolóniou. Na západnom fronte sa do jari 1940 nebojovalo a vojne sa hovorilo „podivná vojna.“

### 1.2 Fínsko-sovietska vojna

ZSSR si na základe zmluvy s Nemeckom nárokoval rozsiahle územia v Pobaltí. Donútil vlády Estónska, Lotyšska a Litvy uzavrieť v októbri 1939 zmluvy o vzájomnej pomoci, ktorú Fínsko na rozdiel od nich odmietlo, rovnako ako požiadavku Sovietskeho zväzu o zmene hraníc. Fínska vláda podporovaná Nemeckom vyvolávala sústavné roztržky, ktoré 30.novembra 1939 viedli k tomu, že ZSSR napadlo Fínsko. Americký imperialisti podporovali tieto plány a navrhli, aby Anglicko a Francúzsko uzavreli mier s Nemeckom a sústredili svoje sily proti ZSSR. Pôdu si pripravovali tak, že po prejave agresie zo strany ZSSR, teda po vzniku fínsko-sovietskej vojny vylúčili ZSSR zo Spoločnosti národov. Fínsku to však nepomohlo a 12. marca 1940 muselo podpísať mierovú zmluvu a prijať Stalinove podmienky. V auguste 1940 obsadil ZSSR, dovtedy Rumunsku patriace, územie Besarábie, severnej Bukoviny a pobaltské krajiny: Litvu, Lotyšsko a Estónsko. V rokoch 1939-1940 dosiahol teda ZSSR zabezpečenie svojich hraníc.

### 1.3 Nemecká výprava do severnej a západnej Európy

Francúzsko predpokladalo, že časom sa uskutoční dohoda s hitlerovcami proti ZSSR, a preto vôbec nestavalo svoje sily proti Nemecku. Ani Nemecko spočiatku neútočilo na Francúzsko, ale aby si zabezpečilo severné krídlo, obsadilo v apríli 1940 Dánsko a Nórsko. Nacisti našli aj zradcov- nórskeho nacistov vedených Vidkunom Quslingom (jeho meno sa začalo používať aj na ostatných zradcov na tzv. piatu kolónu alebo quslingov). V máji hitlerovské armády obsadili Holandsko, Belgicko a Luxembursko. Obsadenie Belgicka umožnilo, že 10. mája 1940 sa začala francúzska ofenzíva. Na tejto koristi sa chcelo priživiť aj Taliansko, a tak v júni 1940 vypovedalo vojnu Francúzsku. Nemci obsadili asi 2/3 francúzskeho územia. 5. júna sa začal druhý nemecký útok smerom na Paríž, ktorý bol už 14. júna obsadený Nemcami. Francúzska vláda nebola schopná odporu, a preto 22. júna 1940 boli zástupcovia Francúzska nútení podpísať podmienky kapitulácie v Compiègneskom lese. Francúzsko bolo rozdelené na 2 časti: väčšia časť krajiny s Parížom bola okupovaná Nemeckom a južná časť sa dostala pod správu protifašistickej kolaborantskej vlády vo Vichy na čele s generálom Henri Philippom Pétainom. V krajine sa rozšírilo odbojové hnutie a na čele zahraničného odboja bol Charles de Gaulle. Hitler bol na vrchole svojej moci. Chcel sa vyhnúť vojne s Anglickom, a tak v júli 1940 navrhol uzavrieť mier. Na čelo anglickej vlády sa po neschopnom Chamberlainovi dostal energický Churchill, ktorý sa nechcel zmieriť s Hitlerovou vládou a preto mier neprijal. V auguste 1940 začali

<sup>1</sup> V jeho tajnom dodatku si obe veľmoci rozdelili sféry vplyvu v Poľsku a v Pobaltí

nacisti leteckú bitku<sup>2</sup> o Anglicko, ktorá trvala **do konca októbra 1940**. Cieľom leteckej bitky bolo získať prevahu vo vzduchu, zničiť hospodársku základňu Anglicka a pripraviť vylodenie fašistických armád. Avšak tento let bol neúspešný a bol prvým vážnym neúspechom Nemecka v 2. svetovej vojne.

#### 1.4 Pakt troch veľmocí

**Koncom septembra** podpísali Nemecko, Taliansko a Japonsko v Berlíne **Pakt troch veľmocí**, v ktorom sa zaviazali k vzájomnej spolupráci a rozdelili si sféry vplyvu. **Koncom novembra 1940** pristúpili k paktu tri malé satelitné štáty Rumunsko, Maďarsko a Slovensko a **v marci 1940** aj Bulharsko. K paktu sa mala pridať aj Juhoslávia, ale pre odpor juhoslovanského ľudu sa spojenectvo s Nemeckom neuskutočnilo. Preto **6. apríla 1940** napadli a porazili hitlerovské vojská Juhosláviu a onedlho aj Grécko. **11. apríla** sa v Chorvátsku ustanovil samostatný štát podriadený Nemecku. Hitler mal pod kontrolou väčšinu Európy a pristúpil k hlavnému cieľu - vojne proti Sovietskemu zväzu.

## 2. Prepadnutie ZSSR a vznik protifašistickej koalície

### 2.1 Prepadnutie ZSSR

Pakt o neútočení potreboval Hitler iba na zabezpečenie útoku proti Poľsku. Hneď po odvolaní invázie proti Anglicku začal Hitler upresňovať plán útoku proti ZSSR, ktorý nazval „plán Barbarossa“<sup>3</sup>. ZSSR nebol pripravený na vojnu proti Nemecku. **Stalin** sa totiž spoliehal na **sovietsko-nemeckú zmluvu**, nemal dobudované opevnenia na svojich západných hraniciach a v armáde práve prebiehala reorganizácia. Nemecký útok na ZSSR začal **22. júna 1941** na širokom fronte od **Severného ľadového oceánu až po Čierne more**. Nemecko sa opieralo aj o pomoc Talianska, Rumunska, Fínska, Maďarska a Slovenskej republiky. Nemecku sa podarilo preniknúť hlboko na územie ZSSR a obsadilo časť Ukrajiny, Bieloruska, pobaltské krajiny a Krym.

### 2.2 Vznik protihitlerovskej koalície

Hitler však nepočítal s tým, že za ZSSR sa postaví USA a Anglicko. USA síce stále zachovávali vo vojne neutralitu, ale **14. augusta** uzavreli spojenectvo s Anglickom, **tzv. Atlantickú chartu** a **24. septembra 1941** pristúpil k tejto charte aj **Sovietsky zväz**. Tým sa položil **základ protihitlerovskej koalície**. USA a Anglicko síce poskytovali ZSSR materiálnu pomoc a vojenskú výzbroj, ale hlavnú ťarchu boja nechávali na ZSSR. **Nemecká armáda** rýchlo postupovala do sovietskeho vnútrozemia a **8. septembra 1941** **obkľúčila Leningrad**. Začala katastrofálna **„900-dňová blokáda Leningradu“**, ktorá trvala do **28. januára 1944**. Na juhu dosiahli nemecké vojská rieku **Dneper** a **19. septembra** dobyli **Kyjev**.

### 2.3 Bitka o Moskvu<sup>4</sup>

Hlavný útok nepriateľa však smeroval na Moskvu. Jej dobytím sa podľa nemeckých plánov mala skončiť celá vojna. Už v **polovici októbra** sa hitlerovský klin blížil k Moskve, ale tam ho zastavila obrana Sovietskej armády a moskovského obyvateľstva, ktoré sa rozhodlo brániť a bojovalo „za **Stalina**“. Dňa **6. decembra 1941** podnikli sovietske vojská **protiútok** a **8. decembra** vydal Hitler rozkaz, aby nemecké vojská prešli do obrany. Víťazstvo ZSSR pri Moskve vyvrátilo tvrdenie o nepremožiteľnosti Nemecka.

### 2.4 Vstup Japonska a USA do vojny

Keď bol hitlerovský postup na Moskvu zastavený, japonskí imperialisti sa rozhodli ovládnuť britské, francúzske a americké kolónie **v Juhovýchodnej Ázii a v Tichomorí**. Dňa **7. decembra 1941** podnikli **Japonci bez vypovedania vojny letecký útok na tichomorskú základňu amerického vojnového lodstva v Pearl Harbore a zničili ju**. **Do marca 1942** sa zmocnili Filipín, Malajzie, Thajska, Barmy a časti Novej Guinei. Po útoku na Pearl Harbor vypovedali aj Nemecko a Taliansko, ako spojenci Japonska, vojnu USA. Vojna sa ďalej rozšírila a bolo treba prehĺbiť záväzky protihitlerovskej koalície. V **máji 1942** bola preto uzavretá **sovietsko-anglická zmluva o spojenectve vo vojne a o povojnovej**

<sup>2</sup> v tejto bitke po boku anglických obrancov bojovali aj českí a slovenskí letci

<sup>3</sup> v ňom chcel Hitler poraziť ZSSR „bleskovou vojnou“ - za 6 týždňov. Touto porážkou chcel nielen vyradiť ďalšiu veľmoc a potenciálneho partnera Anglicka, ale tiež ovládnuť obrovské sovietske surovinné zdroje, zmocniť sa anglických kolónií a získať svetovládu

<sup>4</sup> dôsledky víťazstva ZSSR: reorganizácia sovietskeho hospodárstva, z ohrozených oblastí sa premiestnili priemyselné závody a budovali sa nové priemyselné centrá na Sibíri a v strednej Ázii

**spolupráci** a v **júni 1942** **dohoda medzi vládou ZSSR a USA o vzájomnej pomoci vo vojne**. USA a Anglicko sa zaviazali ZSSR, že utvoria **druhý front** v Európe na podporu vedenia vojny proti Nemecku. Prezident USA **Roosvelt** prisľúbil zriadiť druhý front ešte v r.1942, avšak svoj sľub nedodržel.

### 3. Prelom v priebehu druhej svetovej vojny

#### 3.1 Nemecká ofenzíva v lete 1942

Na **jar 1942** sa rozhodlo nemecké velenie, ktoré vojenské neúspechy zvaľovalo na ruskú zimu, obnoviť útoky na všetkých úsekoch frontu. V **máji 1942** sa **Nemecku** podarilo dosiahnuť významné **víťazstvá pri Charkove a na Kryme** a na juhu úspešne pokračovala ofenzíva **na Kaukaze**.

#### 3.2 Stalingrad, Kursk

Nemecké armády sústredili hlavný útok **na Stalingrad**(Volgograd), ktorý bol najdôležitejším priemyselným mestom Povolžia a svojou polohou chránil Moskvu pred obchvatom z juhovýchodu. V **polovici augusta** sa podarilo hitlerovským armádam dosiahnuť **Volgu** severne od Stalingradu a obsadiť aj západnú časť mesta a v **polovici septembra** sa už bojovalo priamo v uliciach mesta. V druhej polovici **novembra 1942** začala Červená armáda uskutočňovať na severe a na juhu protiofenzívu. Hitler vydal rozkaz, zotrvať v obkľúčení a nepovolil pokus o prielom. Tento manéver spôsobil, že **začiatkom februára** boli úplne vyčerpané zvyšky nemeckých vojsk, na čele s maršalom **Friedrichom Paulusom**, nútené zložiť zbrane. Dôležité víťazstvo pri Stalingrade znamenalo rozhodujúci prelom v 2. svetovej vojne a Hitler vyhlásil totálnu vojnu. ZSSR prešiel na celom fronte do protiofenzívy. Na charkovskom úseku frontu sa Nemci pokúsili zastaviť postup sovietskych vojsk. Dočasne sa im podarilo prevziať iniciatívu, ale **koncom marca** bol odpor nemeckej armády definitívne zlomený. Pri týchto bojoch neďaleko **obce Sokolovo** zasiahol do bojov **7. marca 1943** po prvýkrát aj česko-slovenský prápor vedený **Ludvíkom Svobodom**. Obrat nastal aj **v Tichomorí**. Západné mocnosti mohli urýchliť porážku Nemecka, keby boli včas utvorili druhý front vo Francúzsku a prinútili tak Nemecko rozdeliť svoje vojenské sily. Miesto toho ich vojská obsadili v zime a na jar **1942-1943** celú **severnú Afriku**. Pretože na frontoch v západnej Európe trval pokoj, mohli hitlerovci aj v r.1943 sústrediť svoje vojská proti ZSSR. **5. júla 1943** teda **začali pri Kursku ofenzívu** zo severu a z juhu. Červená armáda ihneď prešla do protiútok a **6. novembra 1943** oslobodila **Kyjev** a ku koncu roka sa niektoré jednotky dostali až do **predhorí Karpát**.

#### 3.3 Vylodenie v Taliansku

Armády nacistického Nemecka a jeho spojencov boli celkom zničené a **Hitler** musel sťahovať stále viac záloh na východný front, aby aspoň spomalil postup Sovietov. Oslabenie nemeckých a talianskych vojsk využili **anglické a americké armády a v júli 1943 sa vylodili na Sicílii a v septembri na juhu Apeninského polostrova**. Pod úderom vojenských porážok sa fašistický režim zrútil! **Koncom júla 1943** bol **Mussolini** zajatý a moci sa ujala vláda **Pietra Badogliu**, ktorá **13.októbra** vyhlásila vojnu Nemecku.

#### 3.4 Teheránska konferencia

Vývoj vojnových udalostí vyžadoval, aby protihitlerovská koalícia rozhodla o ďalšom vedení vojny a o povojnovom usporiadaní sveta. O tom rokovali najvyšší predstavitelia 3 veľmocí: predseda Rady ľudových komisárov ZSSR **Stalin**, prezident USA **Roosvelt** a predseda anglickej vlády **Churchill** na konferencii, ktorá sa konala **koncom novembra 1943 v Teheráne**. Najdôležitejším výsledkom konferencie bol **záväzok** vlád USA a Anglicka, že najneskôr do 1.mája 1944 bude otvorený **druhý front**. Stalin požadoval pripojenie časti východného Pruska s prístavom Königsberg k ZSSR, ďalej sa riešila otázka rozdelenia Nemecka a posunutia poľských hraníc na západ na úkor Nemecka.. Krátko po **Teheránskej konferencii**, **12. decembra 1943** podpísal **E. Beneš** v Moskve **zmluvu o spojenectve a povojnovej spolupráci so ZSSR**. Československo sa tak stalo členom protihitlerovskej koalície.

### 4. Porážka nemeckých fašistov a japonských imperialistov

#### 4.1 Oslobodzovanie územia ZSSR a vytvorenie druhého frontu

Roku 1944 pokračoval postup Sovietskej armády na juh, kde do leta prenikla až k rumunským a česko-slovenským hraniciam a súčasne oslobodila aj veľkú časť Bieloruska. V Nemecku zavládli obavy o vlastnú budúcnosť a časť nemeckých dôstojníkov to riešila atentátom na Hitlera 20. júla 1944, ktorý sa však nepodaril. Rýchly postup Sovietskej armády na jar 1944 a súčasný rast národnooslobodzovacieho hnutia prispeli k oslobodeniu väčšiny Európy. To prinútilo vlády Anglicka a USA, aby konečne utvorili druhý front vo Francúzsku. Červená armáda 28. januára 1944 oslobodila Leningrad, na juhu spôsobila Nemecku obrovské straty a v máji 1944 oslobodila Krym. 6. júna 1944 sa anglo-americké vojská vylodili v Normandii, nemecké armády boli vytlačené z Francúzska a Belgicka a v septembri anglo-americké vojská dosiahli nemecké hranice. Sovietska armáda pokračovala vo víťaznom postupe na západ a oslobodila Rumunsko, Bulharsko, Maďarsko, Československo a Poľsko. Postup Sovietov vyvolal aj to, že 19. augusta vypuklo v Paríži povstanie, 25. augusta nemecký veliteľ mesta kapituloval a utvorila sa dočasná vláda na čele s generálom de Gaullem. Po ťažkých bojoch v Karpatoch sa 6. októbra 1944 sovietski vojaci a príslušníci 1. Československého armádneho zboru v ZSSR prebojovali cez Dukliansky priesmyk na československé územie. Začalo sa oslobodzovanie prvých obcí na Slovensku. V januári 1945 sovietske vojská podnikli ofenzívu a oslobodili Maďarsko, Poľsko, Československo, Rakúsko a dostali sa až k hraniciam Nemecka.

#### 4.2 Krymská (Jaltská) konferencia

Konečná porážka Nemecka sa rýchlo blížila. Preto sa v dňoch 4.-11. februára 1945 po druhýkrát stretli predstavitelia „veľkej trojky“ - Stalin, Roosevelt a Churchill na konferencii v Jalte na Kryme. Konferencia rozhodla, že spojenci budú viesť vojnu spoločnými silami až pokiaľ Nemecko bezpodmienečne nekapituluje a kým jeho územie neobsadia svojimi vojskami. Dohodli sa, že zničia nemecký nacizmus a potrestajú vojnových zločincov, zodpovedných za rozpútanie 2. svetovej vojny a za zločiny, ktoré sa v nej spáchali (denacifikácia). Mal sa zničiť nemecký vojnový priemysel a nemecké ozbrojené sily (demilitarizácia). Na území porazeného Nemecka vo verejnom živote i pri riadení štátu sa mali uplatniť demokratické zásady (demokratizácia) a právomoc z ústredných a štátnych orgánov mala byť presunutá na nižšie orgány (decentralizácia). Ďalej sa na konferencii určila západná a severná hranica Poľska a aby urýchlili porážku Japonska, rozhodli sa, že po skončení vojny s Nemeckom vstúpi ZSSR najneskôr o 3 mesiace do vojny s Japonskom. V poslednom bode sa predstavitelia protihitlerovskej koalície dohodli, že ako záruka bezpečnosti a mieru sa v povojnovom svete utvorí Organizácia spojených národov (došlo k tomu v apríli 1945 v San Franciscu). OSN vznikla ako organizácia, ktorá má chrániť mier, zabezpečovať sociálny pokrok, ľudské práva a blahobyt národov.

#### 4.3 Porážka nacistického Nemecka

Koncom apríla sa anglo-americké vojská dostali až k Labu, kde sa stretli so spojeneckou Sovietskou armádou, ktorá zatiaľ obkolesila Berlín. V beznádejnej situácii spáchal Hitler 30. apríla 1945 samovraždu a za svojho nástupcu vymenoval Karla Donitza. 2. mája 1945 zlomila Sovietska armáda odpor posledných hitlerovských jednotiek v Berlíne. Po polnoci 9. mája 1945 vstúpila do platnosti definitívna kapitulácia Nemecka. V ten istý deň sa v Európe skončila 2. svetová vojna oslobodením Prahy.

#### 4.4 Postupimská konferencia

Po porážke Nemecka sa v dňoch 17. júla – 2. augusta 1945 konala posledná schôdzka „veľkej trojky“ v Postupimi pri Berlíne. Z jej troch predchádzajúcich členov bol v Postupimi iba Stalin. Delegáciu USA viedol Harry S. Truman, ktorý sa po Rooseveltovej smrti stal prezidentom a na čele britskej delegácie bol Clement R. Attlee, britský predseda vlády. Konferencia rozpracovala uznesenia krymskej konferencie o Nemecku, vyslovila zásadu, že hoci je Nemecko rozdelené na 4 okupačné pásma (sovietske, americké, britské a francúzske) má byť politicky a hospodársky jednotné. Stanovila západné hranice Poľska na Odra a Nisa a rozhodla o osude nemeckého obyvateľstva z Poľska, Československa a Maďarska. Konferencia ustanovila medzinárodný orgán - Radu ministrov zahraničných vecí - ktorý sa mal zaoberať povojnovým usporiadaním sveta. Z postupimskej

<sup>5</sup> pod krycím názvom Overlord (námorná časť operácie mala krycí názov Neptún)

<sup>6</sup> tzv. berlínska operácia, bola to posledná veľká operácia Sovietskeho zväzu

konferencie zaslali spojenci Japonsku výzvu na kapituláciu. Keď ju Japonsko odmietlo, ZSSR splnil svoj záväzok z Jaltskej konferencie a 8. augusta 1945 vypovedal Japonsku vojnu. Aj keď boli Japonci oslabení, USA a Anglicko neboli schopné ich poraziť. Aby si mohli prisvojiť hlavnú zásluhu na porážke Japonska a súčasne zastrašiť ZSSR, zhodili americkí imperialisti 6. augusta 1945 prvú atómovú bombu na japonské mesto Hirošimu a tri dni nato, druhú atómovú bombu na mesto Nagasaki. Japonsko bolo po týchto rozhodných úderoch rozdrvené a 2. septembra 1945 podpísalo akt o bezpodmienečnej kapitulácii. Tým sa skončila 2. svetová vojna v Ázii.

## 5. Norimberské procesy

Bola to séria 13 súdnych procesov proti nacistickým vojnovým zločincom, ktoré prebehli pred medzinárodným vojenským tribunálom od 20. novembra 1945 do 1. októbra 1946. Žalobcovia 4 víťazných veľmocí vydávali žalobu na 177 nemeckých a rakúskych pohlavárov, ktorí boli obvinení zo zločinov proti mieru a proti ľudskosti. Hlavné súdne jednanie bolo proti 21 nacistickým pohlavárom, z ktorých 12 bolo odsúdených na trest smrti.<sup>7</sup> Okrem Goringa (samovražda) a Bormanna (nebol chytený), boli všetci odsúdení a 16. októbra 1946 popravení. Ďalší nacistickí pohlavári boli odsúdení k trestu odňatia slobody.<sup>8</sup> Fritzsche, Papen a Schacht boli oslobodení. Ako zločinecké organizácie boli odsúdené SS, SD, gestapo a vedenie NSDAP, ale generálny štáb wehr-machtu a nemecká vláda boli oslobodené. Aj keď boli nacistické zverstvá odsúdeniahodné, právna podstata norimberských procesov je napadnuteľná. Lebo rozsudky boli vynesené na základe právnych noriem. Ktoré sa stali súčasťou medzinárodného práva až potom, čo boli porušené nacistami. Rovnako išlo o prvý prípad, kde pred súdom stáli porazení a ich sudcovia boli víťazi.

---

<sup>7</sup> Goring, Ribbentrop, Keitel, Kaltenbrunn, Rosenberg, Frank, Frick, Streicher, Sauckel, Jodl, Seyss-Inquart, Bormann

<sup>8</sup> Hess (doživotie), Funk (doživotie), Raeder (doživotie), Schirach (20 rokov), Sper (20 rokov), Neurath (15 rokov), Donitz (15 rokov)

## Identifikačné údaje

### Osobnosti:

Adolf HITLER, Karl DONITZ, Benito MUSSOLINI, Winston CHURCHILL, Clement ATLEE, Franklin D. ROOSEVELT, Harry TRUMAN, Viacheslav MOLOTOV, RIBBENTROPP, Josif Visssarionovič Džugašvili STALIN, Vidkun A. QUISLING, Charles DE GAULLE, Henri Phillip PÉTAIN, Ludvík SVOBODA, GORING, BORMANN, PAPAN, FRITZSCHE, SCHACHT

### Udalosti:

Podpísanie paktu o neútočení medzi Hitlerom a Stalinom  
Zmluva o vzájomnej pomoci  
Fínsko-sovietska vojna  
Pakt troch veľmocí  
Sovietsko-nemecká vojna  
Vytvorenie tzv. Atlantickej charty  
Vytvorenie protihitlerovskej koalície  
900-dňová blokáda Leningradu  
Sovietsko-anglická zmluva o spojeníctve a povojnovej spolupráci  
Dohoda o vzájomnej pomoci vo vojne medzi USA a ZSSR  
Teheránska konferencia  
Československo podpísalo Zmluvu o spojeníctve a povojnovej spolupráci so ZSSR  
Vytvorenie Druhého frontu  
Krymská konferencia  
Vznik Organizácie spojených národov  
Postupimská konferencia  
Akt o bezpodmienečnej kapitulácii Japonska  
Norimberské procesy

### Pojmy:

Generálny gouvernement  
„Podivná vojna“  
Quislingovia alebo tzv. piata kolóna  
Plán Barbarossa  
„Veľká trojka“  
Denacifikácia  
Demilitarizácia  
Demokratizácia  
Decentralizácia

### Dôležité dátumy:

23. august 1939 – Ribbentrop a Molotov podpísali Pakt o neútočení  
1. september 1939 – Nemci napadli Poľsko  
3. september 1939 – Anglicko a Francúzsko vyhlásili vojnu Nemecku  
17. september 1939 – Červená armáda napadla Poľsko  
29. september 1939 – Varšava kapitulovala pred Nemcami  
október 1939 – Zmluva o vzájomnej pomoci  
30. november 1939 – ZSSR napadlo Fínsko  
12. marec 1940 – Fínsko podpísalo mierovú zmluvu a prijalo Stalinove podmienky

6.apríl 1940 – Hitlerovci vpadli do Juhoslávie a Grécka  
10.máj 1940 – francúzska ofenzíva  
5.jún 1940 – nemecký útok na Paríž  
14.jún 1940 – Paríž obsadený Nemcami  
22.jún 1940 – kapitulácia Francúzska  
júl 1940 – Hitler navrhol mier Anglicku  
august 1940 – letecká bitka o Anglicko  
september 1940 – Pakt 3 veľmocí  
október 1940 – koniec leteckej bitky  
november 1940 – k paktu pristúpili Rumunsko, Maďarsko a Slovensko  
22.jún 1941 – nemecký útok na ZSSR  
14.august 1941 – Atlantická charta  
8.september 1941 – Nemci obkľúčili Leningrad  
19.september 1941 – Nemci dobyli Kyjev  
24.september 1941 – protihitlerovská koalícia  
október 1941 – bitka o Moskvu  
6.december 1941 – ZSSR protiútok  
7. december 1941 – vstup Japonska do vojny (Pearl Harbor)  
8.december 1941 – Hitlerovci pri Moskve prešli do obrany  
marec 1942 – Japonci sa zmocnili Filipín, Malajzie, Barmy, Thajska a Novej Guinei  
máj 1942 – sovietsko-anglická zmluva o spolenectve vo vojne a povojnovej spolupráci  
jún 1942 – dohoda medzi vládou ZSSR A USA o vzájomnej pomoci vo vojne  
august 1942 – Hitlerovci dosiahli Volgu  
september 1942 – boje v Stalingrade  
november 1942 – ruská protiofenzíva  
február 1943 – Nemci nútení „zložiť zbrane“  
7.marec 1943 – vstup Československa  
5.júl 1943 – nemecký útok pri Kursku  
september 1943 – vyodenie Angličanov a Američanov na Apeninskom polostrove  
13.október 1943 – Taliansko vyhlásilo vojnu Nemecku  
6.november 1943 – ZSSR oslobodil Kyjev  
november 1943 – Teheránska konferencia  
12.december 1943 – Beneš podpísal zmluvu o spolenectve a povojnovej spolupráci so ZSSR  
28.január 1944 – oslobodenie Leningradu  
máj 1944 – ZSSR oslobodil Krym  
6.jún 1944 – vyodenie anglo-amerických vojsk v Normandii  
19.august 1944 – povstanie v Paríži  
25.august 1944 – dočasná vláda generála de Gaulla  
september 1944 – anglo-americké vojská dosiahli nemecké hranice  
6.október 1944 – prechod Sovietov a Čechoslovákov cez Dukliansky priesmyk  
4.-11.februát 1945 – rokovanie „veľkej trojky“  
30.apríl 1945 – Hitler spáchal samovraždu  
2.máj 1945 – ZSSR sa zbavilo nemeckých vojsk v Berlíne  
9.máj 1945 – kapitulácia Nemecka  
17.júl 1945 – Postupimská konferencia  
6.august 1945 – atómová bomba zhodená na Hirošimu  
8.august 1945 – ZSSR vypovedal vojnu Japonsku  
9.august 1945 – atómová bomba zhodená na Nagasaki  
2.september 1945 – koniec Druhej svetovej vojny

### **Geografické miesta:**

Poľsko, Pobaltie, Gliwica, Varšava, Besarábia, severná Bukovina, Litva, Lotyšsko, Estónsko, Dánsko, Nórsko, Holandsko, Belgicko, Luxembursko, Paríž, Compiégnenský les, Katyňský les, Vichy, Chorvátsko, územie od Severného ľadového oceánu po Čierne more, Leningrad, Kyjev, Moskva, juhovýchdná Ázia aTichomorje, Charkov, Krym, Kaukaz, Stalingrad, Sokolovo, Kursk, predhorie Karpát, Sicília, juh Apeninského polostrova, Teherán, Jalta, San Francisco, Berlín, Postupimi, Hirošima, Nagasaki